

Asia: VN/23277/2021

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen suoritteiden maksullisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko suoritteet jaoteltu tarkoituksenmukaisesti?

On.

Ovatko eri suoritteista perittävät maksut ymmärrettäviä ja oikeudenmukaisia?

Eivät ole.

Maksut eivät ole ymmärrettäviä eivätkä oikeudenmukaisia erityisesti opinnäytetöiden ja muiden akateemisten tutkimusten kohdalla.

Korkeakoulutuksen tulisi olla Suomessa maksutonta. Myös opinnäytetyön tekijältä peritään tuntuva maksu, ja tässä ehdotuksessa sitä edelleen korotetaan. Tämä voi muodostua tutkinnon suorittamisen esteeksi, kun ohjaajat eivät oman usein vapaa-ajalla tehtävän ohjaustyön lisäksi eivätkä löydä aikaa riittävän rahoituksen hankkimiseksi. Ehdotamme edelleen, että opiskelijoiden yhdenvertaisuutta heikentävästä maksusta luovutaan ja opinnäytetyön tekijä voitaisiin vapauttaa Findatan maksuista kokonaan.

Opinnäytetöiden lisäksi rekisteritutkimuksella tyypillisesti parannetaan hoitoprosesseja, potilasturvallisuutta ja potilaiden hoidonvaikuttavuutta, vertaillaan kustannuksia sekä varmistetaan potilaiden tasa-arvoinen hoito eri puolilla Suomea. Tämä on hyvin pienin apurahoin rahoitettua (tyypillinen budjetti 1000 -5000 € sisältäen tutkimusvapaan artikkelin kirjoitusta varten) toimintaa ja usein yksittäisten kliinikkolääkärien aktiivisuuden varassa. Tällainen toiminta uhkaa loppua kokonaan nyt kun, vaikuttavuustietoa ja yksilöllisiä ennusteita tarvitaan enemmän kuin koskaan.

Tutkijalähtöisten akateemisten tutkimusten osalta ehdotettu korotus lupamaksuihin on kohtuuton. Esitämme edelleen, että akateemiset tutkijalähtöiset tutkimukset tulee huomioida maksuissa siten, että niille voitaisiin Fimean ja eettisten toimikuntien tapaan myöntää lupahakemuksen osalta maksuvapautus. Maksut ovat jo nykytasossaan huomattavia ja kokonaisuudessaan rekisteritutkimuksen kustannukset ovat nousseet yli käytettävissä olevan tutkimusrahoituksen. Maksujen korottaminen heikentää edelleen tutkimustyön edellytyksiä ja estää kansallista ja kansainvälistä tutkimusyhteistyötä.

Onko omakustanteisesti perittävä maksu ja tuntihinta Findatan työstä ymmärrettävä?

Ei ole.

Ehdotettujen maksujen muodostuminen ja niiden korotusperusteet ovat epäselvät. Jää myös epäselväksi, miten maksuperustelain reunaehdot on huomioitu ja miksi ylipäättään kansallisen lupaviranomaisen toiminnan rahoittaminen käytännössä sairaanhoitopiirien (kuntien) ja yliopistojen varoilla on katsottu hyväksyttäväksi.

Muut asetusluonnosta koskevat huomiot

Tähän saakka muodostunut kokemus tietoluvan maksuista on osoittanut selvästi, kuinka toisiokäytön hinnat ovat kohonneet tutkijoille, tutkimusryhmille ja opinnäytetöiden tekijöille jo nykyisellä tasolla liian kalliiksi ja suorastaan estäneet rekisteritutkimusta. Laista on tulossa merkittävä este rekisteritutkimuksen tieteellisen tason nousulle, mikä oli yksi lakiuudistuksen peruste (suurempat ja rikkaammat aineistot).

Maksujen korotuspaine johtunee FinDatan kasvaneista kuluista. FinDatan lupakäytännöt ovat kääntynyt yksityiskohtaisuudessaan epätoivottavaan suuntaan, mikä koko ajan lisää henkilökunnan tarvetta. Toiminta mielestämme ei ole kustannusvaikuttavaa, vaan rekisteritutkimukseen käytettävät tutkimusvarat menevät nyt viranomaistoiminnan tarpeettomaan kasvattamiseen, mikä ei ole suhteessa saavutettuihin etuihin. Mielestämme maksujen korottamisen sijasta FinDatan roolia tulisi edelleen tarkentaa ja rajata.

Kokonaisuudessaan ehdotetut korotukset ovat TKI-kasvustrategian vastaisia ja heikentävät tutkimustoiminnan edellytyksiä merkittävästi.

Esitämme, että ehdotetuista korotuksista luovutaan ja asia palautetaan jatkovalmisteluun.

Ranta Elina

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri - Lausunnonantaja: Tutkimusjohtaja Tarja
Laitinen, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri